

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іхтіології та зоології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

20 Аграрні науки та продовольство
207 Водні біоресурси та аквакультура

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ

Перший (бакалаврський)
Екологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» для здобувачів вищої освіти екологічного факультету за спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач: Н.М. Присяжнюк. Біла Церква: БНАУ, 2022 20 с.

Розробник: Н.М. Присяжнюк, канд. вет. наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри іхтіології та зоології (Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри
іхтіології та зоології, професор



Н.Є. Гриневич

Схвалено науково-методичною комісією екологічного факультету (Протокол № 1 від «30» вересня 2022 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор



В.В. Лавров

Гарант ОП «Водні біоресурси та аквакультура»
ОП «бакалавр», професор



Н.Є. Гриневич

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	12
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2022–2023 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 28 години (лекції – 14, практичні заняття – 14), самостійна робота здобувачів вищої освіти – 92 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 207 «Водні біоресурси та аквакультура»	4-й	4-й
		2-й	2-й
Загальна кількість академічних годин – 120	«Водні біоресурси та аквакультура»	<i>Лекції</i>	
		14 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 6	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		14 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		92 год.	108 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Основна мета навчальної дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» – розширити знання студентів щодо дії ринкового механізму в аграрній сфері економіки, навчити їх творчо підходити до розв'язання різноманітних завдань (насамперед на рівні рибних підприємств), прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Економіка рибогосподарської галузі» базується на знаннях такої дисципліни, як «Прикладна математика», «Інформаційні системи і технології», «Аквакультура штучних водойм», «Годівля риб», «Іхтіопатологія» і взаємопов'язана із дисципліною «Аквакультура природних водойм» та вивчає дію економічних законів, формування системи виробничих відносин в рибній галузі на основі розвитку різних форм власності і видів господарювання. Знання її особливо необхідні в умовах перебудови відносин, що передбачають відновлення господаря, зацікавленого у збільшенні виробництва рибної продукції і підвищення її конкурентоспроможності та якості.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Водні біоресурси та аквакультура» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

ЗК 8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 13. Здатність аналізувати господарську діяльність, проводити облік матеріальних цінностей, основних засобів, реалізацію продукції аквакультури.

СК 12. Здатність здійснювати технологічні процеси, забезпечення матеріально-технічними, трудовими, інформаційними і фінансовими ресурсами.

СК 14. Здатність складати кошториси та оцінювати економічну ефективність проектів, управляти рибогосподарськими колективами, планувати виробництво та реалізацію продукції аквакультури.

Програмний результат навчання за спеціальністю «Водні біоресурси та аквакультура» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
ПРН-13. Знати та розуміти елементи рибництва	РН 13.1. Застосувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві продукції аквакультури

(гідроекології, гідротехніки з основами проектування рибницьких підприємств, генетики, розведення та селекції, годівлі риб, іхтіопатології, економіки рибницьких підприємств).	РН 13.2. Організовувати та управляти технологічним процесом виробництва та реалізації рибопродукції
--	--

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ»

Змістовий модуль 1. «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Тема 1.1. Вступ до економіки рибогосподарських підприємств

Тема 1.2. Підприємство як основна ланка ринкової економіки

Тема 1.3. Поняття, склад і структура основних і оборотних виробничих фондів

Змістовий модуль 2. «ЕФЕКТИВНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА»

Тема 2.1. Витрати, прибуток, ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства

Тема 2.2. Економічна ефективність та інтенсифікація рибогосподарського виробництва

Тема 2.3. Товарно-грошові відносини в рибному господарстві України

Тема 2.4. Економіка вилову, виробництва, переробки та реалізації продукції аквакультури. Економіка виробництва продукції марікультури

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма					заочна форма		
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
		Л	П	СР		Л	П	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ								
Тема 1.1.	12	2	2	8	14	2	-	12
Тема 1.2.	12	2	2	8	14	-	2	12

Тема 1.3.	12	2	2	8	12	-	-	12
Разом за модуль 1	36	6	6	24	40	2	2	36
Змістовий модуль 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА								
Тема 2.1.	22	2	2	18	20	2	-	18
Тема 2.2.	20	2	2	16	20	-	2	18
Тема 2.3.	22	2	2	18	20	-	2	18
Тема 2.4.	20	2	2	16	20	2		18
Разом за модуль 2	84	8	8	68	80	4	4	72
Всього	120	14	14	92	120	6	6	108

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, СР – самостійна робота.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
1.1. Вступ до економіки рибогосподарських підприємств Походження терміну «економіка» та використання його для характеристики різних явищ у суспільстві. Форми виробничих відносин у сільському господарстві. Предмет науки та її взаємозв'язок з іншими науками. Завдання науки. Сільське господарство як головна сфера АПК і життєво необхідна галузь національної економіки. Особливості сільського господарства. Специфіка дії об'єктивних економічних законів у сільському господарстві. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні.	2
1.2. Підприємство як основна ланка ринкової економіки Поняття підприємства. Сільськогосподарське (аграрне) підприємство. Конкуренція як необхідна властивість ринкової економіки. Складові ланки підприємств та їх взаємодія. Види підприємства та їх об'єднань. Етапи аграрної реформи і створення аграрних підприємств ринкового типу. Економічні засади функціонування організаційно-правових форм господарювання в аграрній сфері. Організаційна структура у аграрних формуваннях.	2
1.3. Поняття, склад і структура основних і оборотних виробничих фондів. Невиробничі основні фонди підприємств. Оцінка основних засобів. Фізичний і моральний знос основних засобів. Амортизація засобів виробництва та її економічне	2

<p>обґрунтування. Відновлення засобів. Нормативні потреби в основних виробничих фондах на виробництво продукції. Фондоозброєність і фондозабезпеченість. Економічна ефективність використання основних фондів. Фондомісткість, фондвіддача та інші показники ефективності використання фондів. Облік основних фондів. Оборотний капітал і фонди обігу підприємств. Склад оборотних фондів і джерел їх формування. Нормування оборотних засобів. Розрахунок економічної ефективності використання оборотних засобів. Матеріаломісткість продукції та визначення її рівня. Ефективність використання сукупних виробничих фондів. Облік запасів та готової продукції аквакультури.</p>	
<p>Разом за змістовий модуль 1</p>	<p>6</p>
<p>Змістовий модуль 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА</p>	
<p>2.1. Витрати, прибуток, ціноутворення і ціни на продукцію рибного господарства. Поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Витрати виробництва, суспільства і підприємства. Класифікація витрат. Структура вартості продукції. Види собівартості. Поняття рівня і структури собівартості рибної продукції. Об'єкти, методи і особливості визначення собівартості рибної продукції. Групування витрат за елементами і статтями. Розподіл витрат і віднесення їх на окремі види продукції. Механізм розподілу загальновиробничих витрат. Фактори, що впливають на рівень собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості продукції. Поняття прибутку. Види прибутку. Розподіл прибутку рибницького господарства. Співвідношення “витрати-обсяг-прибуток”. Економічний зміст і функції ціни. Посилення функції ціни як економічного регулятора розширеного відтворення в умовах переходу до ринкових відносин. Види цін. Структура ціни на рибогосподарську продукцію. Ціновий механізм у системі економічних взаємовідносин рибного господарства з іншими сферами АПК. Види цін на продукцію галузі. Трансфертні ціни. Роль закупівельних і договірних цін у стимулюванні виробництва рибної продукції та підвищенні її ефективності. Особливості ціноутворення на рибогосподарську продукцію в ринкових умовах. Основні методи ціноутворення. Етапи формування ціни. Ціна як інтегрований показник якості продукції. Світовий досвід ціноутворення на рибогосподарську продукцію.</p>	<p>2</p>
<p>2.2. Економічна ефективність та інтенсифікація рибогосподарського виробництва. Суть економічної ефективності рибогосподарської галузі. Поняття ефекту і ефективності виробництва. Види ефективності. Оцінка економічних результатів рибогосподарських підприємств. Шляхи підвищення економічної ефективності рибогосподарського виробництва. Система показників економічної ефективності рибогосподарського виробництва.</p>	<p>2</p>

<p>Натуральні і вартісні показники. Методика визначення показників економічної ефективності рибогосподарського виробництва. Валова і товарна продукція, чиста продукція і чистий дохід, прибуток як показники ефекту. Суть рентабельності виробництва в умовах ринкових відносин. Рівень рентабельності і норма прибутку. Методика визначення показників рентабельності виробництва. Сукупний рівень рентабельності рибогосподарських підприємств і фактори, що зумовлюють його підвищення. Норма беззбитковості рибогосподарського виробництва та методика її обчислення. Суть, мета і особливості інтенсифікації рибогосподарського виробництва. Об'єктивна необхідність інтенсифікації рибогосподарського виробництва. Економічна характеристика інтенсивного, екстенсивного, зрівноваженого, інтенсивно-екстенсивного і екстенсивно-інтенсивного типів розвитку та їх можливих модифікацій. Система показників рівня інтенсивності, результату і економічної ефективності інтенсифікації рибного господарства. Натуральні і вартісні показники інтенсифікації рибогосподарського виробництва. Економічна ефективність інтенсифікації рибництва.</p>	
<p>2.3. Товарно-грошові відносини в рибному господарстві України. Суть, функції та умови формування ринкових відносин. Ринок як система товарно-грошових відносин між продавцями і покупцями в процесі купівлі-продажу. Види ринку. Функції ринку. Розвиток товарно-грошових відносин у рибному господарстві, їх зміст і особливості. Ринковий механізм як система господарських відносин. Регулювання попиту і пропозиції. Формування ринку рибогосподарської продукції. Створення механізму конкуренції. Кон'юнктура ринку. Тенденції динаміки валової і товарної продукції в рибному господарстві. Валова продукція та її складові. Товарність рибної продукції і шляхи її підвищення. Якість товарної продукції та її показники. Напрями забезпечення конкурентоспроможності товарів за якістю. Товаровиробники рибогосподарської продукції і вимоги до них. Оптовий і роздрібний товарооборот. Договірні відносини між виробниками і заготівельними організаціями. Наукові основи і принципи розміщення та спеціалізації рибогосподарського виробництва. Розміщення рибного господарства України по економічних районах і зонах. Особливості спеціалізації в рибному господарстві. Рівень і економічна ефективність спеціалізації рибогосподарського виробництва. Банкрутство підприємства як економічне явище. Чинники, що сприяють банкрутству. Методичні основи визначення ймовірності банкрутства підприємства. Процес ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій).</p>	2
<p>2.4. Економіка вилову, виробництва, переробки та реалізації</p>	2

<p>продукції аквакультури. Економіка виробництва продукції марикультури. Кормова база та її значення в розвитку рибництва. Якість кормів та її вплив на ефективність рибництва. Економічне значення повноцінної годівлі риб. Джерела кормових ресурсів та їх економічна характеристика. Штучні корми і годівля риб. Економічна оцінка кормів і раціонів. Вимоги до кормової бази. Вплив кормової бази на галузеву структуру рибництва. Шляхи збільшення виробництва і зниження собівартості кормів. Розвиток і розміщення виробництва ставової риби. Економічна ефективність вирощування ставової риби. Продуктивність праці у рибництві. Підвищення племінних і продуктивних якостей риб. Структура собівартості продукції ставового рибництва. Поглиблення спеціалізації у ставовому рибництві. Ціни реалізації продукції рибництва та їх диференціація. Прибуток і рентабельність виробництва продукції аквакультури. Шляхи підвищення економічної ефективності ставового рибництва. Економічна ефективність виробництва риби в ріках, озерах і водосховищах. Продуктивність праці. Структура собівартості виробництва продукції. Ціни реалізації продукції та їх диференціація. Рентабельність виробництва риби в ріках, озерах і водосховищах. Завдання щодо збільшення виробництва продукції річкового рибництва. Вплив елементів комплексної інтенсифікації рибництва на формування природної кормової бази. Розвиток ринку продукції річкового рибництва. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва риби в ріках, озерах і водосховищах. Економічна ефективність виробництва риби в лотках, садках і басейнах. Продуктивність праці та структура собівартості індустріального виробництва продукції аквакультури. Ціни реалізації садкової, лоткової і басейнової продукції та їх диференціація. Рентабельність виробництва риби в лотках, басейнах, садках та рециркуляційних системах. Впровадження досягнень науки і передового досвіду. Розвиток ринку продукції індустріальної аквакультури.</p>	
Разом за змістовий модуль 2	8
Всього	14

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ		
1	Вступ. Техніка безпеки. Академічна доброчесність. Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Сутність підприємства та його риси. Види підприємства та їх	2

	об'єднань. Економічні засади функціонування організаційно-правових форм господарювання в аграрній сфері.	
2	Продуктивність праці в рибогосподарських підприємствах. Показники продуктивності праці у сільському господарстві та методика їх визначення. Напрями підвищення продуктивності праці. Облік праці та її оплати.	2
3	Основні та оборотні фонди рибогосподарських підприємств. Поняття, склад і структура основних виробничих фондів. Економічна ефективність використання основних фондів. Оборотний капітал і фонди обігу підприємств. Склад оборотних фондів і джерел їх формування. Ефективність використання сукупних виробничих фондів.	2
Разом за змістовий модуль 1		6
Змістовий модуль 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА		
4	Капітальні вкладення та інвестиції рибогосподарських підприємств. Поняття і види інвестицій. Фактори інвестування підприємств. Зміст капітальних вкладень. Економічна ефективність капітальних вкладень та напрями її визначення.	2
5	Витрати виробництва і собівартість продукції рибогосподарських підприємств. Поняття суспільних та індивідуальних витрат виробництва. Собівартість сільськогосподарської продукції та її види. Напрями зниження собівартості продукції	2
6	Ціни та ціноутворення на продукцію рибогосподарських підприємств. Суть і функції ціни. Система і види цін на продукцію сільського господарства. Особливості ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Фінансові результати діяльності рибогосподарських підприємств. Поняття фінансових результатів господарської діяльності. Методика визначення фінансового результату від звичайної і надзвичайної діяльності.	2
7	Економічна ефективність виробництва продукції рибогосподарських підприємств. Поняття ефекту і ефективності виробництва. Методика визначення показників економічної ефективності виробництва.	2
Разом за змістовий модуль 2		8
Всього		14

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки рибогосподарських підприємств		
1	Розвиток фермерства в аграрному секторі України.	2
2	Розвиток рибогосподарських підприємств України.	4

3	Особливості розвитку рибогосподарських підприємств: міжнародний досвід.	2
4	Особливості оренди водних ресурсів України.	2
5	Особливості земельних відносин в Україні.	2
6	Рента в сільському господарстві: теоретичний аспект.	2
7	Рентна плата за спеціальне використання води.	2
8	Оцінка результативності ефективності використання оборотних засобів.	2
9	Оцінка результативності рибогосподарської діяльності.	2
10	Кризові тенденції в розвитку підприємств рибного господарства.	4
Разом за змістовий модуль 1		24
<i>Змістовий модуль 2. Ефективність рибогосподарського виробництва</i>		
11	Розвиток інвестиційної діяльності в галузі рибництва.	4
12	Стан та напрями розвитку рибного господарства у внутрішніх водоймах України.	4
13	Економічні умови адаптації підприємств рибогосподарського комплексу до конкурентного середовища.	4
14	Розвиток аквакультури в штучних водоймах України на етапі адаптації до сучасних вимог енерго- та ресурсозбереження.	4
15	Тенденції розвитку ринку продукції аквакультури в Україні.	4
16	Визначення собівартості продукції аквакультури.	2
17	Особливості ціноутворення на продукцію рибного господарства.	2
18	Роль закупівельних і договірних цін у стимулюванні виробництва рибогосподарської продукції та підвищенні її ефективності.	2
19	Ринок продукції аквакультури в Україні.	4
20	Етапи визначення фінансового результату рибогосподарських підприємств.	2
21	Аналіз фінансових результатів рибогосподарських підприємств (на прикладі діючих господарств з виробництва аквакультури).	4
22	Тенденції розвитку рибогосподарських підприємств.	2
23	Основні напрями розвитку, раціонального використання та охорони рибного господарства.	4
24	Основи еколого-економічного обґрунтування ефективного розвитку рибогосподарського комплексу.	4
25	Напрями підвищення ефективності рибогосподарських підприємств.	2
26	Напрями інтенсифікації виробництва в рибогосподарських підприємствах України.	2
27	Особливості інтенсифікації «нішевої» продукції аквакультури.	2
28	Екологічність і інтенсифікація: чи можливе поєднання?	2
29	Фінансові моделі в організації рибогосподарських підприємств.	4

30	Математичні моделі в організації рибогосподарських підприємств.	2
31	Організаційно-економічна модель в організації рибогосподарських підприємств.	2
32	Ресурсна економічна модель в організації рибогосподарських підприємств.	2
33	Сценарна економічна модель в організації рибогосподарських підприємств.	2
34	Фінансова економічна модель в організації рибогосподарських підприємств.	2
Разом за змістовий модуль 2		68
Всього годин		92

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань тощо.

Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням різнопланових завдань, постановкою проблеми та її вирішення. Для засвоєння дисципліни «Економіка рибогосподарської галузі» використовуються також методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, створення ситуації, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні); методи контролю і самоконтролю у навчанні. Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки та дистанційна форма навчання тощо) можуть бути використані Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram. Формат проведення навчальної дисципліни може бути змішаним: поєднання традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Економіка рибогосподарської галузі» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача вищої освіти в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач вищої освіти отримує за виконанні розрахункові, практичні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки,

	недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач вищої освіти не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача вищої освіти на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення *заліку* навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Під час проведення *іспиту* навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

«Відмінно» – здобувач вищої освіти вільно володіє матеріалом дисципліни, правильно добирає для відповіді факти, висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена; **«добре»** – здобувач вищої освіти має незначні ускладнення в процесі використання визначених програмою знань і умінь; під час добору фактів припускається незначних помилок, власна думка висловлюється, але в аргументації допускаються окремі неточності; **«задовільно»** – здобувач вищої освіти користується лише окремими знаннями і вміннями, порушує логіку викладення, відповідь недостатньо самостійна, аргументація слабка, є суттєві помилки у знанні фактичного матеріалу та формулюванні висновків; **«незадовільно»** – здобувач вищої освіти не володіє необхідними знаннями і вміннями, фактичного матеріалу не знає. Здобувачі вищої освіти, які впродовж

семестру успішно працювали, і за результатами потокового і підсумкового модульного контролю набрали 60 і більше балів, одержують екзаменаційну оцінку автоматично

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива кількість балів	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальний бал
Залік	10	20	20	20	–	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point.

Технічні засоби:

- Персональний комп'ютер
- Калькулятори
- Принтер лазерний

Роздатковий матеріал, муляжі та натуральні об'єкти

Зразки установчих документів рибогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм

Зразки договорів, що укладаються рибогосподарськими підприємствами (орендних, купівлі-продажу, трудових, кредитних, лізингових та ін.)

Зразки колективних договорів, що укладаються на рибогосподарських підприємствах

Зразки положень про структурні підрозділи рибогосподарських підприємств, посадових інструкцій головних рибоводів, рибоводів, керівників інших структурних підрозділів

Комплект бухгалтерських первинних документів та документів фінансової звітності

Приклади розроблення планових документів рибиницькими підприємствами (бізнес-планів, технологічних карт виробництва рибопродукції, планів-нарядів на виконання робіт, графіків виконання рибоводних робіт)

Комп'ютерні програми, діафільми та кінофільми

Програмне та технічне забезпечення доступу до інформаційної мережі Internet

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Аграрна економіка: Підручник /За ред. Д.К. Семенди та О.І. Здоровцова. – Умань, 2005 – 318 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – К.: КНЕУ, 2015. – 624 с.
3. Вдовенко Н. М. Економіка рибогосподарських підприємств: [підручник]. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017, 212 с.
4. Вдовенко Н. М., Коробова Н. М., Кірейцева О. В. Стратегічна екологічна оцінка в контексті європейської інтеграції: [навчальний посібник]. К.: НУБіП України, 2016. 87 с.
5. Вдовенко Н.М. Рибне господарство України в умовах глобалізації економіки: [монографія]. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 472 с.
6. Vdovenko N. M., Sokol L. M., Shepeliev S. S. Ukrainian trading fish and fishery / aquaculture products. Transformation of international economic relations: modern challenges, risks, opportunities and prospects: [collective monograph]. Riga: Landmark SIA, 2017. Vol. 2. 195 p.
7. Вдовенко Н. М. Педагогічна культура викладання економічних дисциплін для студентів спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура» в умовах євроінтеграції. Вища освіта України в умовах глобалізації суспільства: [колективна монографія]. К.: Аграрна освіта, 2016. 300 с.
8. Vdovenko N. M., Heraimovych V. L., Bogach L. V. Methodological basis to ensure the competitiveness of the agricultural sector in terms of growth of aggregate demand for safe food. National economic reform: experience of Poland and prospects for Ukraine: [collective monograph]. Kielce, Poland, Baltija Publishing, 2016. V. 1. 472 p.
9. Vdovenko N. M., Shepeliev S. S. Paradigmatic perspective on competitive fisheries development in conditions of new challenges: export and import of fish and fish products. Transformations in Contemporary Society: Economic Aspects: [collective monograph]. Opole, 2017. 348 p.
10. Vdovenko N. M., Heraimovich V. L. Mechanisms and methodology of data collection in the areas of agrarian sector of the economy. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. Вип. 244. С. 105–113.

11. Вдовенко Н., Давиденко Н. Фінансова діяльність рибогосподарських підприємств. – К: 2015, 538 с.
12. Гринжевський М. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України. – К.: 2013, 456 с.
13. Вдовенко Н.М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні: Монографія. К: Кондор-Видавництво, 2013.464 с.
14. Закон України «Про банкрутство» // Нове законодавство України. Випуск 4. К., 1993.
15. Закон України «Про власність» // Нове законодавство України. Випуск 2. –К.,1992.
16. Закон України «Про господарські товариства» // Нове законодавство України. Випуск 3. – К., 1993.
17. Закон України «Про інвестиції» // Голос України . – 1992. – 21 листопада. – № 226.
18. Закон України «Про оренду землі» // Урядовий кур'єр . – 1998. – 22 жовтня. – № 203-24.
19. Закон України «Про фермерське господарство» // Державний вісник України. – 2003. – №14. – С.23-28.
20. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України 18.05.2001 № 132.
21. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб./ О.І.Васюта-Беркут, Г.Ф. Шепітко, Н.О. Ромашевська; За заг. ред. В.Б. Захожая. – 3 – те вид., стереотип. – К. : МАУП, 2004. – 176 с.
22. Харів П.С. Економіка підприємства. – К. : Знання, 2006. – 301 с.

Додаткова література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрного підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисциплін. – К.: КНЕУ, 2000. – 355 с.
2. Бойчук І.М. Економіка підприємства. Навч. посіб.-к.: Атака. – 2007. – 528 с.
3. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник/ За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К. : Аграрна освіта, 2001. – 605 с.
4. Вдовенко Н.М. Бухгалтерський облік у рибництві: особливості формування облікової політики. Київ, 2005. – 327 с.
5. Вдовенко Н.М. Основи формування та обліку фінансових результатів діяльності ставових господарств у перехідній економіці України: Навч. посібник. – К.: Леся, 2003. – 284 с.
6. Верхоглядова Н.І., Ядранський Д.М., Іванникова Н.А. Економіка підприємства. Навчальний посібник – К.: «ВД «Професіонал», 2008. – 384 с.
7. Гарасим П.М., Кізіма А.Я., Забчук В.Д. та ін. Фінансовий облік та звітність на підприємствах різних галузей / За ред. П.Я. Хомина.-Тернопіль: Астон, 2000. – 288 с.

8. Дієсперов В.С. Економіка сільськогосподарської праці. – К.: ІАЕ УААН, 2004. – 488 с.
9. Коваленко Ю.С. Сільськогосподарське підприємство в ринковому середовищі. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – 200 с.
10. Новітнє земельне законодавство / За ред. П.П. Пастушенко. Упорядник Є.С. Бердніков /. – Х.: ТОВ «Одісей», 2003. – 672 с.
11. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого і погляд в майбутнє. – К. : ІАЕ УААН, 2001. – Т. 1. 430 с.; Т. 2. 481 с.; Т. 3. 485 с.
12. Ситник В.П. Трансформація АПК України в ринкові умови. К.: ІАЕ УААН, 2002. – 518 с.
13. Стан та перспективи розвитку матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва / За ред. Я.К. Білоусько, М.І. Герун та ін. – ІАЕ УААН, 2003. – 48 с.
14. Трохименко Л.М. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. : У 4-х ч. – К. : КНЕУ, 2002. – 344 с.

Методичні матеріали

1. Економіка рибогосподарської галузі: методичні вказівки для виконання практичних занять здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» / Укладачі: Н.М. Присяжнюк, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як, А.О. Слюсаренко, А.М. Трофимчук, В.С. Жарчинська. Біла Церква, 2022. 23 с.
2. Економіка рибогосподарської галузі: методичні вказівки для виконання самостійної роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» / Укладачі: Н.М. Присяжнюк, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як, А.О. Слюсаренко, А.М. Трофимчук, В.С. Жарчинська. Біла Церква, 2022. 10 с.

6.3. Інформаційні ресурси Інтернет та бібліотеки БНАУ

1. Наукова бібліотека БНАУ.
2. <http://www.meta.ua>
3. <http://www.google.com.ua>

